Eduskunnan valtiovarainvaliokunta /
Hallinto- ja turvallisuusjaosto

Asia: HE 41/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2024

Poliisihallituksen kirjallinen asiantuntijalausunto

1 Taloudellinen näkymä

Vuoden 2024 talousarvio ja hallitusohjelma sisältävät poliisin kannalta myönteisiä panostuksia sisäiseen turvallisuuteen, lisäksi hallitusohjelma varmistaa poliisille mahdollisuuden pitkäjänteiseen suunnitteluun. Poliisi varmistaa, että vuonna 2024 toiminnallinen tuloksellisuus ei laske. Hallitusohjelmassa ja vuoden 2024 talousarvion toteuttamisessa korostuu erityisesti rikostorjunta ja hallitusohjelma sisältää useita rikostorjunnan tehostamiseen tähtääviä toimenpiteitä. Osa toimenpiteiden toteutuksesta edellyttää lainsäädäntömuutoksia, osa on toteutettavissa poliisin sisäisiä toimintaprosesseja kehittämällä sekä kohdentamalla operatiivisen toiminnan lisäresurssia tietojohtoisesti.

1.1 Valtion talousarvioehdotus vuodelle 2024

Poliisitoimen toimintamenojen taso vuonna 2024 on yhteensä noin 942 milj. euroa. Merkittävimpiä lisäyksiä tähän vuoteen verrattuna ovat kevään kehyspäätöksessä toiminnan tason turvaamiseen saatu 30,0 milj. euron lisäys, ei-harkinnanvaraisten ICT-menojen lisäys 5,0 milj. euroa sekä Oulun ja Tampereen isojen toimitilahankkeiden vuokravaikutukset. Myös teknisillä lisäyksillä, kuten valtion virkaehtosopimuksiin perustuvilla palkantarkistuksilla tai vuokrakompensaatiolla on määrärahatasoa nostava vaikutus.

Hallitusohjelman myötä poliisille esitettiin 17,5 milj. euron kumulatiivisesti nouseva määrärahalisäys operatiivisen toiminnan vahvistamiseen mm. poliisitehtävissä toimivaa henkilöstöä lisäämällä. Budjettiriihen 5,0 milj. euron lisäys nuoriso- ja jengirikollisuuden torjuntaan vahvistaa entisestään poliisin mahdollisuuksia onnistua tehtävissään.

Ensi vuonna lisäresursseja kohdennetaan erityisesti rikosten esikäsittelytoimintoon (REK-toiminto) ja päivittäisrikostutkintaan sekä katu- ja nuorisorikollisuuden torjuntaan. Poliisi kykenee myös nostamaan ajoneuvojen hankintamäärää sekä turvaamaan ei-harkinnanvaraiset ICT-menot.

POLIISIHALLITUS
Vuorimiehentie 3, PL 1000, 02151 ESPOO
kirjaamo.poliisihallitus@poliisi.fi
Puh. +358 295 480 181, Faksi +358 295 411 780

Taulukko 1. Poliisin nettokehys 2024-2027

1000 €, tilanne 19.9.2022	2024	2025	2026	2027
26.10.01. Poliisitoimen toimintamenot	942 405	965 148	989 098	1 010 598
26.10.20 Maastapoistamis- ja noutokuljetuksista aiheutuvat menot	7 668	7 668	7 668	7 668
26.10.21 KEJO-hankkeen yhteiset menot	0	0	0	0

1.2 Henkilöstö

Poliisin keskeisin voimavara on henkilöstö. Vuonna 2022 poliisin toimintamenoilla palkattujen poliisien määrä oli 7 511 htv:tä (kokonaishtv: 10 240 htv:tä). Vuoden 2023 arvio poliisien määrästä on 7 589 (kokonaishtv: 10 312). Vuonna 2024 tavoitteena on nostaa operatiivisissa tehtävissä toimivien henkilöiden määrää noin 100 htv:llä, jolloin kokonaishtv-määrä on 10 303 henkilötyövuotta. Kokonaishenkilöstön määrä ei suoraan kasva 100 henkilötyövuodella, koska vastaavasti mm. työssäoppimisjaksoilla olevien henkilöiden määrä laskee vuoden 2023 tasosta.

Poliisi nostaa hallitusohjelmassa tavoitteeksi asetetun mukaisesti poliisitehtävissä toimivien määrän 8 000 poliisihenkilötyövuoteen kehyskauden loppuun mennessä. Lisäys tehdään poliisin operatiivisen toiminnan vahvistamiseen. Siten operatiivisissa poliisitehtävissä toimivan henkilöstön määrä lisääntyy hallituskauden loppuun mennessä yhteensä 500 henkilötyövuodella. Poliisin kyky rekrytoida tarvittava määrä poliisitoimintaa tukevia erityisosaajia, kuten kyber- ja talousasiantuntijoita sekä tutkintasihteereitä, turvataan.

Poliisissa suunnitellaan ja johdetaan henkilöstöön liittyviä tavoitteita seuraavien periaatteiden mukaisesti: lisähenkilöstöä kohdennetaan hallitusohjelman ja tulosohjauksen painopisteitä noudattaen, poliisikoulutettu henkilöstö työskentelee poliisiosaamista ja -valtuuksia edellyttävissä tehtävissä ja poliisissa rekrytoidaan myös siviilikoulutettua henkilöstöä poliisitoiminnan tehtäviin parhaan osaamisen ja tavoitteen mukaisen henkilöstömäärän hankkimiseksi.

Poliisikoulutusta kehitetään parhaillaan. Meneillään on mm. Poliisikoulutuksen tila -selvitys, jonka taustatekijöinä ovat muuttuva ja muuttunut turvallisuus- ja toimintaympäristö, uudet uhat, saadut palautteet sekä poliisitoiminnan edellyttämät uudet osaamisvaatimukset. Selvityksellä pyritään löytämään keinot siihen, kuinka poliisikoulutus kykenee myös jatkossa vastaamaan tulevaisuuden työelämän ja yhteiskunnan kehityksen tarpeisiin ja mitä rakenteellisia kehittämismahdollisuuksia koulutuksessa on.

1.3 Muut menot

Poliisin operatiivinen toimintavalmius ei koostu vain henkilöstöresursseista. Poliisin suorituskykyyn vaikuttavat oleellisesti myös ajanmukaiset ja tietoturvalliset ICT-toiminnot, terveet ja turvalliset toimitilat sekä ajanmukainen kalusto ja välineistö. Nämä muodostavat yhdessä poliisin kokonaissuorituskyvyn, jolla se kykenee turvaamaan kokonaisturvallisuuden.

Poliisin ICT-, toimitila- ja muut hankintamenot ovat voimakkaassa kasvussa. Syitä kasvuun on useita:

1. poliisien määrän lisäämisen vaikutukset näkyvät nousevina kustannuksina (operatiivisen suorituskyvyn ylläpito)
2. yleinen hintatason nousu
3. digitalisaation edistäminen
4. toimitilojen korjaus- ja uudisrakentamisen myötä nousevat vuokrat

Poliisissa pyritään vaikuttamaan nouseviin kustannuksiin myös omilla tehostamistoimenpiteillä sekä osallistumalla aktiivisesti ulkoisiin selvityksiin, kuten Poliisin toimintalähtöinen verkostotarkastelu –hankkeeseen, jonka vaihe 2 on käynnistymässä. Hankkeessa luodaan ja vertaillaan enintään kolme vaihtoehtoista poliisin toiminta- ja toimipisteverkostomallia. Tavoitteena on ratkaista mikä verkostovaihtoehdoista vastaa tavoitteisiin, tulevaisuuden kysyntään ja toiminnan tavoitetasoihin ja hillitsee kustannusten nousua parhaiten.

ICT-toiminnan tehostamista ja tuottavuuden kasvattamista tehdään nyt jo mittavasti osana ICT-toiminnan modernisointiohjelmaa.

Poliisin toimintamenoista maksettaviin hankintamenoihin ei sisälly vuosittaisia indeksitarkistuksia, vaan nousevat menot on käytännössä katettava muista menoista sopeuttamalla, mikäli vastaavaa määrärahalisäystä momentille ei saada.

2 Sisäinen turvallisuustilanne

2.1 Yleistä

Suomen turvallisuustilanne on yleisesti ottaen vakaa ja ihmisten turvallisuuden tunne sekä luottamus poliisin ovat edelleen korkealla tasolla. Tyytyväisyyteen ei kuitenkaan ole varaa, vaan poliisin tulee jatkuvasti tehdä työtä luottamuksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi.

Sisäiseen turvallisuuteen vaikuttaa ilmiöitä, joiden kehityskulkuun meidän tulee ajoissa, vahvasti ja päättäväisesti puuttua. Toimintaympäristö on muutoksessa, globaalit megatrendit, digitalisaatio, kaupungistuminen, kansallisen eheyden murentuma, arvojen polarisoituminen ja segregaatiokehitys heijastuvat suoraan turvallisuustilanteeseen. Suomessa on viime aikoina

nähty enenevässä määrin yleistä eriarvoistumista ja kansallista eheyttä nakertavaa kehitystä, joka ruokkii mm. jengiytymistä, terrorismin uhkaa ja poliittisen väkivallan kasvupotentiaalia. Lisäksi kasvavana uhkana ovat ulkoisen toimintaympäristön muutosten vaikutukset sisäiseen turvallisuuteen.

Poliisi on johtava sisäisen turvallisuuden viranomainen, jonka toimintaympäristö on monimuotoistunut merkittävästi. Vanhat uhat ovat yhä olemassa, mutta niiden päälle on tullut uusia tai vahvistuvia ilmiöitä, joista nostetaan seuraavassa esiin ajankohtaisimmat.

2.2 Hybridi

Venäjän hyökkäyssota on vaikuttanut suoraan ja välillisesti Suomen turvallisuusympäristöön ja viranomaisten varautumiseen. Poliisi kerää hybriditilanteesta havaintoja koko henkilöstöllään. Poliisin toiminta perustuu korostetusti tilannekuvaan, tietojohtoisuuteen ja analysoidun tiedon hyödyntämiseen, ennakointiin sekä strategisten tavoitteiden toteutukseen.

NATO-jäsenyys luo ulkoisen pelotteen, mutta samaan aikaan hybriditoiminnan uhka kasvaa. Viimeisimpänä esimerkkinä poliisi (KRP) on aloittanut esitutkinnan Suomen ja Viron väliseen vedenalaiseen kaasuputkeen kohdistuneesta teosta, jota tutkitaan törkeänä tuhotyönä.

Onkin huomattavaa, että hybriditekojen realisoituessa toiminnallinen vastuu on paljolti sisäisen turvallisuuden viranomaisilla, jossa poliisilla on keskeinen ja monesti päävastuullinen rooli, niin kentällä annettavan vasteen kuin tutkinnankin osalta. NATO-jäsenyyden myötä nähdään, että olisi varsin korkea kynnys todeta epäselviä uhkia sotilaallisiksi ja siten hyökkäyksiksi paitsi Suomea myös puolustusliittoa vastaan. Näin ollen sisäisen turvallisuuden viranomaisten rooli korostuu entisestään ja sisäinen sekä ulkoinen turvallisuus limittyvät yhä selvemmin.

2.3 Terrorismi

Poliisi on terrorismintorjunnan päävastuuviranomainen Suomessa. Poliisi torjuu terrorismia yhteistyössä muiden tahojen kanssa. Mm. Suojelupoliisi tukee poliisia omalla tiedonhankinnallaan.

Suojelupoliisin kansallinen terrorismin uhka-arvio on säilynyt tasolla kaksi (asteikolla 1-4) eli uhka on kohonnut. Suojelupoliisi on tunnistanut äärioikeistolaisia ja radikaali-islamistisia toimijoita, joilla on todennäköisesti halu ja kyky väkivaltaisten iskujen tekemiseen. Todennäköisimmän uhkan aiheuttavat näiden ideologioiden yksittäiset kannattajat ja pienryhmät. Myös äärioikeistolainen toiminta on jatkanut vuoden 2023 aikana kasvuaan Suomessa. Keskusrikospoliisilla on esitutkinnassa useampia väkivaltaiseen äärioikeistolaiseen toimintaan liittyviä tapauksia. Lisäksi Ukrainan sodassa vierastaistelijoina toimineet äärioikeistolaiset henkilöt muodostavat syntyneiden kontaktien ja taistelutehtävissä hankitun osaamisensa kautta aiempaa korkeam-

man uhan sisäiselle turvallisuudelle. Terrorismin uhka osana hybridivaikuttamista tai ideologisista lähtökohdista motivoituneena on keskeinen yleiseen turvallisuustilanteeseen vaikuttava tekijä.

2.4 Nuorisorikollisuus ja katujengit

Nuorten rikollisuus yleisesti on vuodesta 2011 alkaen pääasiassa vähentynyt. Huolestuttavaa kuitenkin on, että vuodesta 2015 alkaen väkivaltarikollisuuden taso on kasvanut alaikäisten ja erityisesti alle 15-vuotiaiden ikäryhmissä.

Uusimpien tilastojen mukaan nuorten epäillyksi tekemät ryöstöt ovat lisääntyneet alkuvuodesta 2023 lähes 40 prosentilla ja pahoinpitelyrikokset noin neljänneksellä viime vuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna. Nuorten vakava rikollisuus linkittyy myös osin katujengeihin. Rikoksia tekevät nuoret ovat vaarassa syrjäytyä ja ajautua rikolliselle polulle, joka johtaa pahimmillaan katujengeihin ja edelleen järjestäytyneeseen rikollisuuteen.

Katujengit ovat rantautuneet myös Suomeen ja ovat yksi yleiseen turvallisuustilanteeseen pitkällä aikavälillä mahdollisesti vaikuttava ilmiö. Poliisin määritelmän mukaisia katujengejä on tunnistettu kymmenkunta ja niiden toiminta on painottunut pääkaupunkiseudulle, joskin ilmiön leviämisestä on viitteitä. Poliisi on onnistunut puuttumaan katujengien toimintaan merkittävällä tavalla - ilmiö on Suomessa alkuvaiheessa ja kehittymässä verrattuna Ruotsiin. Suomessa poliisin toiminta katujengien torjunnassa on alusta asti ollut valtakunnallista ja poliisin ylijohdon (Poliisihallitus) ohjaamaa. Oikein ajoitetuilla toimenpiteillä suunniteltuja tekoja on onnistuttu estämään ja tälläkin hetkellä vankilassa on useita keskeisiä toimijoita katujengeistä.

Väkivalta painottuu usein joukkoliikenteen solmukohtiin, joissa nuoriso viettää aikaansa ja missä myös potentiaaliset uhrit liikkuvat. Kameravalvontatallenteet ovat olleet merkittävässä roolissa mm. pääkaupunkiseudun jengien henkirikosten yritysten tutkinnassa ja yleisemminkin voidaan todeta, että kameravalvontatallenteilla on merkittävä todistearvo yleisillä paikoilla tapahtuvissa rikoksissa. Poliisin tavoitteena on parantaa joukkoliikenteen ja erilaisten liikennealueiden kameravalvontaa ja turvata jokaisen perusoikeutta turvalliseen liikkumiseen. Kiinnijäämisriskiä kasvattamalla parannetaan mahdollisuutta puuttua rikoksiin nopeasti ja ohjata nuori palveluiden piiriin. Suunniteltava kokonaisuus on myös kaikkien PTR-viranomaisten käytössä kunkin viranomaisen lainsäädännön asettamien reunaehtojen mukaisesti.

Tavoite on estää ilmiön paheneminen. Keskeisiä keinoja ovat rikollisten tekojen estäminen, paljastaminen ja rikosvastuun toteuttaminen. Väkivallan ja koston kierteet katkaistaan varhaisessa vaiheessa tehokkailla toimenpiteillä ja puuttumisella. Tähän mennessä Suomen poliisi on tässä onnistunut.

3 Hallitusohjelman ja budjetin erityispainopisteet

3.1 Esitutkintaprosessi

Rikostutkinnan näkökulmasta erittäin merkityksellistä ja välttämätöntä on rikosten esikäsittelytoiminnan ja päivittäisrikostutkinnan turvaaminen ja toiminnan vahvistaminen.

Poliisi on jo käynnistänyt useita toimenpiteitä varsinkin suurten juttumäärien hallintaan ja tutkinnan turvaamiseen sekä laadun parantamiseksi. Rikosten esikäsittelytoimintaa yhdenmukaistetaan valtakunnallisesti minkä lisäksi tutkinnan laadun parantamiseksi on meneillään useita toimia (koulutus, lomakepohjat, fraasit). On tärkeää mieltää rikosten esikäsittelytoiminta ja päivittäisrikostutkinta poliisin tutkintatoiminnan kivijalkana; mikäli edellä mainitut kokonaisuudet toimivat, mahdollistaa se enenevässä määrin poliisin muun tutkintaresurssin kohdentamisen yhteiskunnan kannalta haitallisimman rikollisuuden torjuntaan. Lisäksi on huomattava, että paljastavaa tutkintaa on tuloksellista tehdä tilanteessa, missä tutkintaresurssi on turvattu.

Koska rikostutkinta on poliisin lakisääteisintä toimintaa, edellyttävät varsin useat tehostamistoimet kuitenkin lainsäädäntömuutoksia. Onkin tärkeää hyödyntää *Rikosprosessin sujuvoittamista käsitelleen työryhmän* esiin nostamat kehittämisajatukset siten, että myös lainsäädännöllisesti voidaan tehostaa rikostorjuntaa. Erityisen tärkeää on tarkastella esitutkintavelvoitteen tarkoituksenmukaista laajuutta nyky-yhteiskunnassa ja sitä, että eri vakavuusasteen rikoksille olisi olemassa selkeämmin eriasteisia käsittelyprosesseja. Viimeksi mainitusta näkökulmasta myös sakkomenettelyn uudistaminen on tärkeää.

Mikäli rikosten tutkintaa voitaisiin porrastaa niiden vakavuusasteen mukaisesti, vapauttaisi se viranomaistoiminnan resursointia vakavimpien ja yhteiskunnan kannalta haitallisimpien rikosten torjuntaan. Rikosprosessin sujuvoittaminen edellä mainituilla tavoin edellyttääkin poliisi-, esitutkinta- ja pakkokeinolain uudistamista (HO-tavoite). Lisäksi tulee varmistaa, että rikosprosessin merkitys yhteiskunnan ns. viimesijaisena prosessina turvataan. Oleellista lainsäädännön uudistamisessa on mahdollisimman käytännönläheisten ratkaisujen hakeminen.

Poliisissa jo vireillä olevien kehittämistoimien lisäksi se on myös kohdentanut jo saamaansa lisäresurssia niin sanottuun päivittäisrikostutkintaan ja esikäsittelytoimintaan. Työmäärä erityisesti tämänkaltaisten rikosten tutkinnassa on suuri mikä on osaltaan johtanut henkilöstön uupumiseen ja hakeutumiseen muihin poliisin tehtäviin. On tärkeää jatkossakin kohdentaa tutkinnan resursointia erityisesti päivittäisrikosten tutkintaan ja rikosten esikäsittelytoimintaan. Näiden prosessien toimivuudella on myös erityisen suuri merkitys sille miten luotettavaksi kansalaiset kokevat poliisin toiminnan.

On huomattava, että resursointi ja kehittämistoimet eivät merkitse nopeaa ”ihmelääkettä” esimerkiksi tutkinnan tilanteen kokonaisvaltaiseksi paranta-

miseksi vaan kehittämistoimien tulosten näkyminen tulee viemään aikaa. Rikostutkinnan tilan kokonaisvaltainen parantaminen edellyttää usean vuoden panostusta.

3.2 Ammattimainen ja järjestäytynyt rikollisuus

Poliisin strategisena tavoitteena on aina ollut huolehtia erityisesti vakavan ja yhteiskunnallisesti haitallisimman rikollisuuden torjunnasta. Poliisi on esimerkiksi kohdentanut saamaansa katujengitorjuntaan suunnattua lisärahoitusta tietoisesti sellaisiin poliisiyksiköihin, joissa tilanne on edellyttänyt välitöntä lisäresursointia. Käytännössä tämä on tarkoittanut pääkaupunkiseudun yksiköitä. Poliisin toiminta on selkeästi tuottanut tulosta.

Hallitusohjelman kirjaukset järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan tehostamisesta (strategia ja lainsäädäntöesitykset) ovat poliisin näkökulmasta erittäin merkityksellisiä. Ammattimainen ja järjestäytynyt rikollisuus on luonteeltaan ja toimintatavoiltaan omanlaistaan mikä edellyttää myös viranomaistoiminnalta erilaista puuttumista ja toimintatapoja niin tutkinnan kuin rikosten estämisenkin osalta (esim. exit-toiminta).

Ammattimaisen ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa erityisesti tiedonvaihdon tehostaminen on oleellisessa roolissa, minkä lisäksi hallinnollisen torjunnan keinoin kyetään kokonaisvaltaisemmin puuttumaan tämänkaltaiseen rikollisuuteen.

Poliisi on jo ryhtynyt toimiin hallinnollisen torjunnan kehittämiseksi kohdentamalla lisärahoitusta Keskusrikospoliisille hallinnollisen torjunnan valtakunnalliseksi kehittämiseksi. Lisäksi merkittävää on turvata ja entisestään tehostaa salaisten tiedonhankintakeinojen käyttöä ammattimaisen ja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan.

Tähän kokonaisuuteen liittyy oleellisesti myös rikostiedustelulainsäädännön valmistelu, jossa parhaillaan on meneillään työryhmän asettaminen. Poliisihallitus on jo ryhtynyt määrittelemään nykylainsäädännön pohjalta rikostiedusteluprosessia, jolla turvataan uhkien torjunta sekä mahdollistetaan tietojohtoinen ja viranomaisaloitteinen puuttuminen rikollisiin ilmiöihin ja uhkiin. Rikostiedustelulainsäädäntö tulee tehostamaan merkittävällä tavalla poliisin kykyä jo riittävän aikaisessa vaiheessa puuttua uhkaperusteisesti esimerkiksi juuri jengi- ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen. On selvää, että tämänkaltaisen toiminnan ja kyvykkyyden lisääminen poliisissa tulee aiheuttamaan kustannuksia niin henkilöresursoinnin kuin muidenkin rahoitustarpeiden suhteen (esimerkiksi tiedonhankintakeinot). On myös oleellista huomioida, että rikostiedustelu merkitsee väistämättä myös tutkittavaksi tulevien juttujen määrän lisääntymistä, jolloin lisäresursointia joudutaan tarkastelemaan myös tutkinnan näkökulmasta. Poliisi tuleekin kohdentamaan saamaansa lisäresurssia myös ammattimaisen ja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan. Lisäksi poliisi tarkastelee jo parhaillaan järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan prosesseja ja niiden mahdollisia uudistamistarpeita, mukaan lukien poliisiyksiköiden välisen yhteistyön lisäämisen tarve.

Ammattimaisen ja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan sisältyy myös terrorismin torjunta. Terrorismilainsäädännön kokonaisuudistus on tärkeää, jotta lainsäädäntö saadaan vastaamaan nykyisiä tarpeita uhkien torjuntaan ja toisaalta jotta nykyisen sääntelyn vaikeaselkoisuus poistuu. Lisäksi kriminalisointeihin mahdollisesti jäävät aukkokohdat on aiheellista tarkastella. Terrorismin torjunta vaatii usean eri viranomaisen yhteistyötä ja on tärkeää myös pitää eri toimijoiden roolit selkeinä.

3.3 Nuorisorikollisuus ja väkivaltarikollisuus

Nuorisorikollisuuden torjunnan tehostaminen on välttämätöntä. On tärkeää huomata, että poliisin tehtävänä on nimenomaisesti rikosten estäminen ja selvittäminen sekä häiriöiden estäminen. Poliisin tehtävänä ei sen sijaan ole syrjäytymisen tai päihteidenkäytön ehkäisy, joka kuuluu muiden viranomaisten vastuulle. Onkin tärkeää pitää selkeänä eri viranomaisten toimintavastuut ja keskittyminen oman ydintekemisen vahvistamiseen.

Poliisi tulee kohdentamaan nuorisorikollisuuden torjuntaan saamaansa lisärahoitusta (5,0 milj. euroa) ensisijaisesti nuorten rikosten tutkintaan sekä lapsiin kohdistuneiden rikosten tutkintaan, jotka jo lainsäädännön mukaan tulee selvittää kiireellisinä. Tutkinnan vahvistamisella voidaan nopeasti reagoida ja puuttua asioihin mikä osaltaan lisää toiminnan vaikuttavuutta. Nuorisorikollisuuden torjunnassa on tärkeää myös poliisin ennalta estävän toiminnan varmistaminen mikä käytännössä tarkoittaa Ankkuri-toimintaa. Poliisi onkin jo ryhtynyt sisäisesti tarkastelemaan Ankkuri-toiminnan tehostamismahdollisuuksia. Ankkuri-toimintaan liittyy myös osana väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennaltaehkäisy ja torjunta.

3.4 Verkkorikollisuus / kyber

Rikollisuus, haitalliset ilmiöt ja uhat ovat jo siirtyneet verkkoon mikä merkitsee sitä, että myös rikostorjuntaviranomaisten toiminnan tulee suuntautua vastaavasti. Verkko ei ole ainoastaan rikoksen tekemisen mahdollistava alusta vaan se toimii myös rikollisen viestinnän ja vaikuttamisen välineenä. Viimeaikaiset tapahtumat osoittavat toisaalta verkkomaailman erilaisuuden suhteessa ns. reaalimaailmaan. Yksittäisten verkossa tehtyjen rikosten laajuus (Vastaamo) ja toisaalta se, että sisäisen ja kansallisen turvallisuuden rajamaastossa esiintyvät uhkat ja ilmiöt yleistyvät, edellyttävät viranomaisten toimintakyvyn jatkuvaa kehittämistä ja viranomaisten välillä saumatonta yhteistyötä. Onkin tärkeää, että hallitusohjelmassa on kiinnitetty huomiota kyberturvallisuuteen laajemminkin.

Poliisi tarkastelee parhaillaan esimerkiksi tietoverkkoavusteisten rikosten tutkintajärjestelyitä eli tulisiko tämänkaltaiseen rikollisuuteen puuttua erilaisin prosessein kuin mitä perinteisesti eli niin sanotun aluevastuuperiaatteen mukaisesti. Poliisi tulee myös tarkastelemaan mahdollisuuksia kohdentaa tietoverkkoavusteisen rikollisuuden torjuntaan lisäresursointia.

Poliisi myös kehittää jatkuvasti omaa osaamistaan verkkorikostorjunnassa. Yhden osa-alueen muodostaa tiedonhankinta tietoverkoissa ja sen määrittäminen millaiseen toimintaan ei varsinaista toimivaltuutta tarvita. Tähän kokonaisuuteen linkittyy kiinteästi avointen lähteiden valvonta ja siinä mahdollisesti tarvittavien työkalujen lainsäädännöllinen kehittäminen.

3.5 Muut painopisteet

Valvonta- ja hälytystoiminnan osalta kiireellisten hälytyspalvelujen saatavuus ja toimintavalmiusaika säilytetään hyvällä tasolla ja poliisin läsnäolo turvataan koko maassa. Poliisin erityistoimintayksikkö Karhun kansalliseen ja kansainväliseen toimintavalmiuden kehittämiseen kohdennettu lisäpanostus on varsin ajankohtainen ja Poliisihallituksen näkemyksen mukaan nykyisessä turvallisuustilanteessa valmiusyksikön kehittäminen on Suomen sisäisen turvallisuuden varmistamiseksi kriittisen tärkeää. Myönnetyllä rahoituksella hankitaan valmiusyksikön suorituskykyä lisäävää kalustoa ja välineistöä.

Poliisin liikenneturvallisuustyöllä vaikutetaan osaltaan liikennekuolemien ja vakavien loukkaantumisten vähentämiseen, ennalta estämiseen ja kaikkien liikennemuotojen turvallisuuden tunteen lisäämiseen. Vuodelle 2024 mahdollistetut lisäpanostukset rikostorjuntaan osaltaan mahdollistavat liikenneturvallisuustyöhön keskittymisen suunnitelluilla resursseilla siten, että hyvä tuloksellisuus voidaan säilyttää.

Poliisin lupahallinto vaikuttaa hallinnollisen päätöksenteon ja valvonnan keinoin rikoksia ennalta estävästi sekä yleistä järjestystä ja turvallisuutta turvaavasti. Pääasiallisena palvelun tarjoamisen tapana ovat sähköiset palvelut, myös erityisryhmien palvelutarpeet varmistaen. Sähköisen asioinnin käyttöaste säilyy vuonna 2024 suunnitelmallisesti korkealla tasolla. Hallitusohjelman tavoitteet digitalisaation kehittämisestä ja digitaalisten asiointikanavien ensisijaisuudesta tukevat myös poliisin lupahallintoa.